

FELSEFE ÖĞRETİMİNİN DAHA ÇEKİCİ HALE GETİRİLEBİLMESİ İÇİN ÖĞRENCİLERİMİZ DİYOR Kİ...

Araş.Gör. Ahmet Eyim, Araş.Gör. Güncel Önkal

Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Fen Edebiyat Fakültesi
Felsefe Bölümü
eyim@metu.edu.tr
gonkal@metu.edu.tr

ÇALIŞMANIN AMAÇ ve KAPSAMI: Felsefe derslerine olan ilginin ne düzeyde gerçekleştiğini belirlemek, çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Çalışmanın kapsamı olarak ele alınan Orta Doğu Teknik Üniversitesi Felsefe Bölümü'nde öğrenimlerine lisans düzeyinde devam eden 2, 3 ve 4. sınıf öğrencilerinin aldıkları eğitim hakkındaki düşünce ve önerileridir. Yöntem olarak aşağıda yer alan anketlerin incelenmesi ve yorumlanması yolu izlenmiştir.

II. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi (26-28 Mayıs 2005-Van) için Anket Çalışması

Aşağıdaki sorular felsefe öğrencilerinin lisans eğitimleri esnasında felsefe derslerine olan ilgilerinin ne düzeyde gerçekleştiğinin araştırılması amacıyla hazırlanmıştır.

Lütfen aşağıdaki soruları gerçek düşüncelerinizi yansıtacak biçimde yanıtlayınız.

SORU 1) Genel anlamda felsefe lisans eğitimi almaktan memnun musunuz?

- Evet
- Hayır

SORU 2) Üniversitedeki felsefe eğitimi aldığınız ya da almakta olduğunuz dersler açısından nasıl tanımlarsınız?

- Sıkıcı
- Kalitesiz
- Zevkli
- Gündelik hayatta karşılığı yok
- Hiçbir fikrim yok

SORU 3) Felsefe eğitimi sırasında karşılaştığınız güçlükler hangi faktör(ler) sebep olmaktadır? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz)

- Eğitimin yabancı dilde yapılması
- Öğretim elemanlarının yetersizliği
- Ders araç-gereçlerinin sıkıcı olması
- İlginin azlığı
- Diğer(lütfen belirtiniz).....

SORU 4) Felsefe bölümünü kazandığınız dönemdeki felsefeye olan ilginiz ile şu andaki ilginiz arasında nasıl bir ilişki görüyorsunuz?

- Arttı (5. soruya geçiniz)
- Azaldı (6. soruya geçiniz)

SORU 5) Felsefeye olan ilginizi arttıran faktörlerden birkaçını yazınız.

-
-
-
-

SORU 6) Felsefeye olan ilginizin azalmasına yol açan nedenlerden birkaçını yazınız.

-
-
-
-

SORU 7) Bölümünüzden mezun olduğunuzda hafızanızda neler yer alacak?

- Kampüs ortamındaki sosyal faaliyetlerin çeşitliliği
- Arkadaşlıklar
- Çok etkilendiğim bir-iki ders

d. Çok etkilendiğim öğretim elemanı

e. Hiçbiri

SORU 8) Felsefi sorgulama yeteneğinizin oluştuğuna inanıyor musunuz?

a. Evet

b. Hayır

SORU 9) Felsefe derslerinin daha zevkli hale getirilebilmesi için ne gibi önerilerde bulunabilirsiniz?

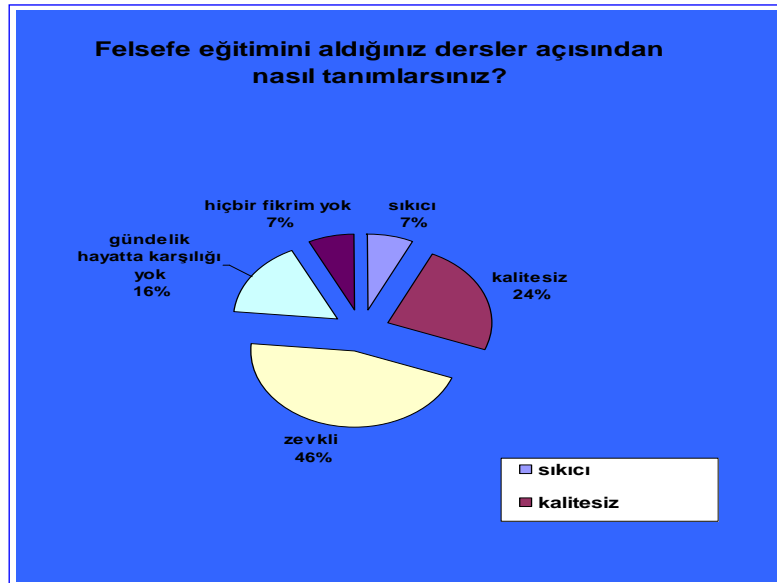
1.....

2.....

3.....

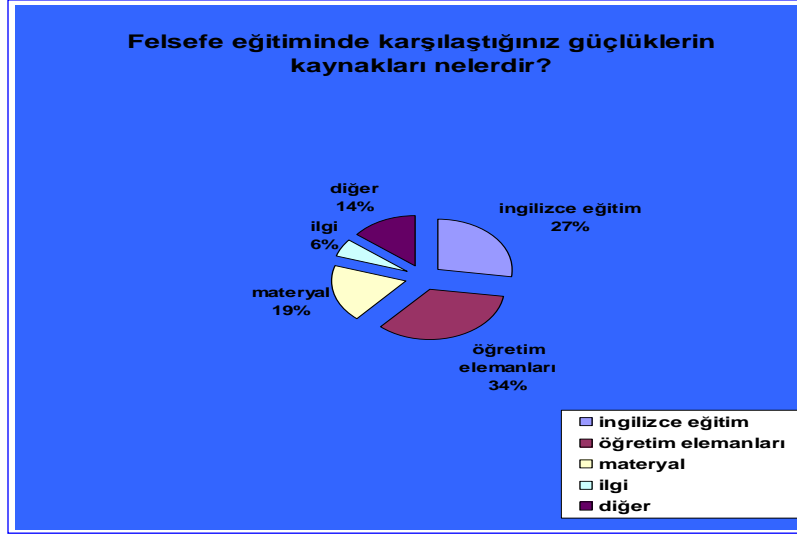
4.....

Uygulanan anket yukarıda verildiği üzere sadece verili şıklardan değil, öğrenci önerilerinin rahatça belirtilebilmesi için boşluk doldurma ve önerilerde bulunma bölümlerini de içermektedir. Bu şekilde öğrencilerimizin düşüncelerinin daha belirgin bir biçimde değerlendirilebileceği öngörülmektedir.

Şekil 1. Ankette yer alan 2 no.lu soruya verilen cevap oranları

Dersler Açısından Felsefe Eğitimi (Şekil 1.), büyük çoğunlukla zevkli olarak nitelendirilmektedir. Ancak, derslerin istenilen derecede kaliteli olup olmadığı *dersin sıkıcı geçmesi* ile bağlantılı görülmektedir. Anket sonuçlarının gösterdiği çarpıcı bir sonuç da, %7'lik oranla eğitimi hakkında *hiçbir fikri olmayan* felsefe öğrencilerinin bulunmasıdır. Bu oran anketi doldurmadaki isteksizlikten etkilenmiş olabilir. Felsefe eğitiminin *gündelik hayatta karşılığının olmaması* diğer bir faktör olarak derse ilginin belirleyicilerindedir.

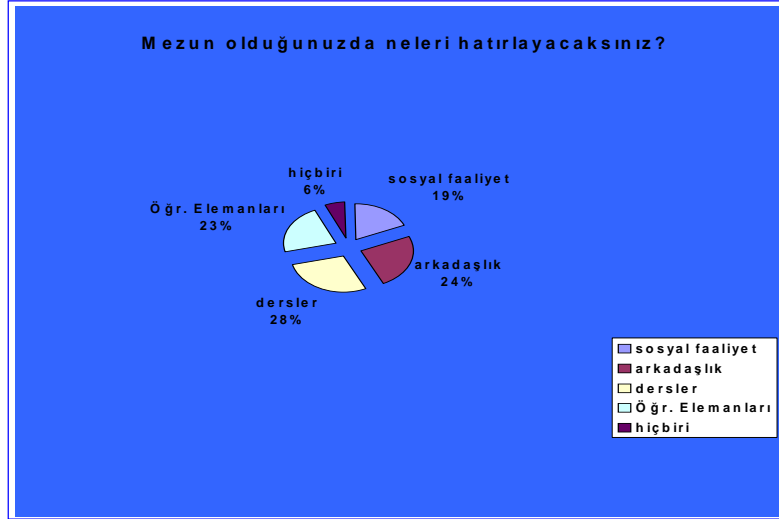
Şekil 2. Ankette yeralan 3 no.lu soruya verilen cevap oranları

Buna karşı (Şekil 2) *Felsefe Eğitiminde Karşılaşılan Güçlüklerin Kaynağı*'ni ilgi azlığı olarak değerlendiren öğrencilerde "günelik hayatta karşılığı yok" önkabulü yatmaktadır. Bu bağlantı bir motivasyon eksikliği sebebi olarak görünse de, öğrencilerin çoğunluğu, dersin *öğretim elemanının* alınan eğitimdeki güçlüklerin kaynağı olduğunu düşünmektedir. Öğretim elemanının öğrenciye karşı tutumu, ilgisi, öğrencinin isteklerine karşılık verebilme içtenliği ve düzeyi temel bir faktördür. Bu noktada *dersin materyali* ve *yabancı dil ile eğitim* de güçlük yaratan diğer nedenlerdir. Dikkat çekilmesi gereken nokta öğrencilerin eğitimi öğretim elemanına bağımlı düşünmeleridir.

Şekil 3. Ankette yeralan 8 no.lu soruya verilen cevap oranları

Felsefi Sorgulama Yeteneğinin Oluşup Oluşmadığına Duyulan İnanç (Şekil 3), büyük çoğunlukla olumlu yöndedir. Bu nokta, alınan dersler açısından felsefe eğitiminin konu edindiği bir takım problemlere karşı öğrencinin ilgisini, eleştirel yaklaşım gösterebilmesini ve bunu bir tavır olarak içselleştirebilmek arzusunda olduğunu işaret etmektedir. Buradaki sorgulama yeteneğinin oluşması, derslerde ve sınavlarda sorulara verilen cevapların böyle bir kazanım için yeterli olduğunu düşünmeleri ile ilintilidir.

Şekil 4. Ankette yeralan 7 no.lu soruya verilen cevap oranları

Öğrencilerimizin *mezun olduklarında neleri hatırlayacakları* (Şekil 4) sorusu altında yüksek öğretimin tek yönlü değil, çok yönlülüğünün ne oranda gerçekleştiğinin sorgulamasını içermektedir. Özellikle bir sosyal bilim olarak felsefe eğitimi *dersler* ve *öğretim elemanları* bağlamında ele alınsada, arkadaşlıklar, *sosyal faaliyetler* ve *kampus yaşamındaki çeşitlilik* eğitimin tekdüze olarak algılanmamasında önemli bir faktördür. Öğrenciler önerilerinde öğretim elemanları ile ilgili düşüncelerinde kalıcı olan şeylerin ipuçlarını vermektedir: Hoca-öğrenci ilişkisinin düzeyi, geribildirim azlığı, olumlu ve iyi niyet üzerine kurulu olup olmadığına dayanmaktadır. Öğrencilerin hafızalarında bireysel ilgilerine yönelik derslerin çoğunlukla yer alması daha fazla seçmeli, daha az zorunlu ders yapısının felsefe eğitiminde daha etkili olabileceği kanısını uyandırmaktadır.

Şekil 5. Ankette yeralan 4 no.lu soruya verilen cevap oranları

Şekil 5'te *Felsefeye Olan İlginin Arttığını* düşünen öğrencilerin ilgilerini arttıran faktörlerden birkaçı şöyle özetlenebilir:

I. Ders Odaklı Faktörler: Tartışma imkanı sağlayan dersler, öğrencinin düşünce tarihinde felsefenin önemini görmesi, felsefe bilgisinin artması sonucu ne ile uğraştığını daha iyi kavraması, konuların ilgi çekici bulunması ve birinci el okuma metinlerinin tercih edilmesi.

Ayrıca konuların düşündürmeye yönelik yapısı ile yeni sorular sormaya yol açması.

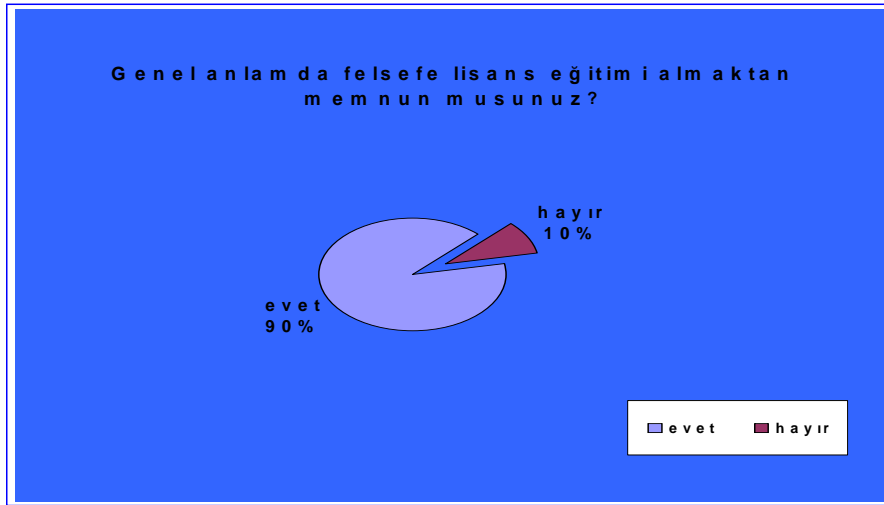
II. Kişisel Odaklı Faktörler: İkna kabiliyetinin arttığının hissedilmesi, öğretim elemanları ile birebir

diyalog kurulabilmesi, eğitim alınan şehrin sahip olduğu sosyal ortam. Konunun benimsenmesi ve yaşam tarzı olarak belirlenmesine duyulan sempati.

Felsefeye Olan İlgisinin Azaldığını düşünen öğrencilerin ilgilerini azaltan faktörlerden birkaçı şöyle özetlenebilir:

I. Ders Odaklı Faktörler: Hem öğretim elemanının hem de öğrencilerin (kendisinin olduğu kadar arkadaşlarının da) motivasyon eksikliği, İngilizce eğitim, derslerin işlenişinde yaratıcı metod eksikliğine bağlı sorgulayıcı tavır eksikliği, orjinal metinler hakkında önbilgilendirme yapılmaması, seçmeli ders çeşitliliğinin yetersiz olması.

II. Kişisel Odaklı Faktörler: İş bulma kaygısı, Felsefe okuma hevesinin bitmesi ve ilginin farklı alanlara kayması, aldığı eğitimle hayatının anlam boyutunda değişiklikler, felsefi çabayı üretime çevirememek, felsefi bilgiyi başkalarına aktarmadaki güçlükler ve anlaşılama korkusu, sosyal prestij.

Şekil 6. Ankette yeralan 1 no.lu soruya verilen cevap oranları

SONUÇ:

Bir sosyal bilim öğretisi olarak felsefe alanı, işlenen derslerde diğer alanlara göre daha yakın *öğrenci merkezli*, öğretim elemanı-öğrenci ilişkisi öngörmektedir. Buradaki *yakınlık* öğrenciyi üretime teşvik etme, düşündüğünü aktarabilmesi konusunda motivasyon, aldığı dersler sonucunda yaşam boyu sürecek sorgulayıcı bir tavra ve bunun faydasına inandırma işlevini üstlenecektir, Felsefenin ele aldığı konulardan kaynaklanan görsel materyal azlığı, okuma ağırlıklı yapısı, atölye ve grup çalışmaları gibi aktiviteler ile yer değişmelidir. Felsefe lisans eğitiminin güçlüğü bir anlamda da felsefenin ortaöğretim düzeyinde eleştirel düşünce gücünü kazandırmaktan yoksun olarak işlenmesidir.

Anadilinde düşünme ve düşündüklerini ifade edebilmenin yanı sıra yabancı kaynakları takip edebilecek yeterlilikte İngilizce donanımı karşılaşılan güçlükleri azaltabilecektir. Anadilde eğitim derse katılımı ve sınıf-tartışma ortamının canlı tutulmasını sağlayacaktır. Felsefe eğitimi öğretim elemanı dinlemekten ibaret değildir.